TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Phát hiện di chỉ khảo cổ Phật giáo cổ đại tại miền Đông Afghanistan

ISSN: 2734-9195 16:21 14/05/2026

Những pho tượng, hốc thờ hay tường đá còn sót lại qua hàng nghìn năm không đơn thuần là di vật của quá khứ, mà còn là chứng tích cho khả năng giao thoa văn hóa và tinh thần khoan dung giữa các nền văn minh.

Một di chỉ **khảo cổ Phật giáo** vừa được phát hiện tại tỉnh Laghman, miền Đông Afghanistan, hé lộ thêm những dấu tích quan trọng về lịch sử và văn hóa cổ đại của quốc gia này.

Theo thông báo của Bộ Thông tin và Văn hóa Afghanistan hôm 12/05, địa điểm khảo cổ mới được xác định nằm tại quận Qarghayi, gần khu định cư của người di cư lâu dài và dọc theo chân núi Siyah.

Các quan chức cho biết, tại đây đã tìm thấy nhiều hiện vật và dấu tích có giá trị lịch sử như tượng chạm khắc trên đá, tường thành cổ, các hốc thờ cùng nhiều tàn tích liên quan đến thời kỳ Phật giáo từng hiện diện mạnh mẽ trên vùng đất **Afghanistan** ngày nay.

Bộ Thông tin và Văn hóa Afghanistan cũng cho biết, trong năm qua, khoảng 70 địa điểm lịch sử trên cả nước đã được khảo sát, trong đó có ít nhất 15 địa điểm mới được cơ quan chức năng chính thức ghi nhận và đưa vào danh mục bảo tồn văn hóa.

Afghanistan vốn được xem là một trong những giao điểm văn hóa - văn minh quan trọng của khu vực Trung Á và Nam Á, nơi lưu giữ hàng nghìn di tích khảo cổ thuộc các nền văn minh Phật giáo, Hồi giáo và tiền Hồi giáo. Tuy nhiên, nhiều **di sản** đã bị tàn phá nghiêm trọng bởi chiến tranh kéo dài, nạn cướp bóc cổ vật và sự xuống cấp theo thời gian.

Các tổ chức quốc tế, trong đó có UNESCO, nhiều lần nhấn mạnh tầm quan trọng của việc bảo vệ di sản văn hóa Afghanistan, đồng thời cảnh báo về tình trạng khai quật trái phép, buôn bán cổ vật bất hợp pháp và bất ổn an ninh vẫn đang đe dọa nhiều địa điểm khảo cổ cổ đại.

Đáng chú ý, những nỗ lực hiện nay của chính quyền **Taliban** trong việc khảo sát và ghi nhận các địa điểm lịch sử diễn ra trong bối cảnh cộng đồng quốc tế vẫn chưa quên vụ phá hủy hai pho tượng Phật khổng lồ tại Bamiyan Buddhas vào năm 2001, một trong những sự kiện gây chấn động thế giới về hủy hoại di sản văn hóa.

Sự kiện phá hủy tượng Phật Bamiyan từng vấp phải làn sóng lên án mạnh mẽ từ cộng đồng quốc tế và đến nay vẫn được xem là biểu tượng cho những lo ngại về việc bảo tồn bản sắc lịch sử, văn hóa cổ xưa của Afghanistan.

Việc phát hiện thêm các dấu tích Phật giáo cổ đại tại Afghanistan không chỉ mang ý nghĩa khảo cổ học, mà còn gợi nhắc về một giai đoạn lịch sử khi Phật giáo từng phát triển rực rỡ trên **Con đường Tơ lụa**, kết nối các nền văn hóa Á - Âu bằng tinh thần hòa bình, trí tuệ và đối thoại.

Những pho tượng, hốc thờ hay tường đá còn sót lại qua hàng nghìn năm không đơn thuần là di vật của quá khứ, mà còn là chứng tích cho khả năng giao thoa văn hóa và tinh thần khoan dung giữa các nền văn minh. Trong bối cảnh thế giới hiện đại còn nhiều xung đột và chia rẽ, việc gìn giữ các di sản ấy cũng chính là gìn giữ ký ức lịch sử chung của nhân loại.

Tác giả: **Fidel Rahmati/**Chuyển ngữ và biên tập: **Thường Nguyên**

Nguồn: https://www.khaama.com/ancient-buddhist-era-archaeological-site-discovered-in-eastern-afghanistan/